

BESZÉLGETÉS A HEGYEN

Egy este, mikor a Nap és nemcsak a Nap már lenyugodott, akkor este ment, kilépett kunyhójából, és ment a zsidó, a zsidó, egy zsidó fia, és ment véle a neve, a kimondhatatlan, ment és jött, jött erre botladozva, hallani lehetett, jött botra támaszkodva, jött a köveken, hallasz engem, igen, hallasz, én vagyok az, én, én és az, akit hallasz, hallani vélsz, én és az a másik – ment tehát, léptei hallatszottak, ment egy este, mikor néhány dolog már lenyugodott, ment a felhők alatt, ment az árnyékban, a sajátjában és egy idegenében – mert a zsidó, jól tudod, mi az, amit már kölcsönvett, ami tényleg az övé is, s amit nem adott vissza, holott nem kellene rejtegetnie –, tehát ment akkor este és jött, jött az úton, a szép, az összehasonlíthatatlan úton, ment, akár Lenz, a hegyen át, ő, a zsidó, egyre csak jött. Jött, igen, jött letről az úton, a szép úton.

És mit gondolsz, ki, ki jött vele szembe? Az unokafivére jött vele szembe, az unokafivére, a testvérének a gyermeke, aki egy negyed zsidó élettel idősebb, magasan jött onnan fentről, jött, ő is az árnyékban, a rejtettben – hiszen melyik jön, így kérdezd és kérdelek én is, mert Isten meghagyta zsidónak, onnan a saját árnyékával –, jött, jött magasan, jött a másikkal szembe, Grosz odament Kleinhez, és Klein, a zsidó, elhallgattatta botját a zsidó Grosz botja előtt. Így hallgatott a kő is, és csönd volt a hegyen, ahol mentek, ő és az a másik.

Csőnd volt tehát csönd ott fenn a hegyen, de nem sokáig volt csönd, mert ha egy zsidó jön, és találkozik egy másikkal, hamarosan oda a hallgatás, a hegyen is. Mert a zsidó és a természet az két dolog, még mindig, ma is, itt is.

Ott állnak tehát az unokafivérek, balra turbánliliom virágozik, vadon nő, mint sehol másutt, amott nyílik a ligetszépe, és a Dianthus superbus, a boglyösszegfű, nem messze tőle. De nekik, az unokafivéreknek, Istent vádold ezért, nincs szemük. Pontosabban: van, nekik is van szemük, de fátyol függ előtte, nem is előtte, nem, inkább mögötte, egy lebegő fátyol; alig lép be egy kép, ott marad a szövetben, és egy szál, amely ott húzódik, átfonja a képet, egy fátyolszál; körülfonja a képet, és gyermeket nemz vele, félíg képet, félíg fátyolt. Szegény turbánliliom, szegény ligetszépe! Ott állnak ők, az unokafivérek, egy úton a hegy oldalában, hallgat a bot, hall-

gat a kő, és a hallgatás nem némaság, nem némult el ott egyetlen szó, egyetlen mondat sem, szünet ez csupán, foghíj, minden szótagot látsz; nyelvek ők és szájak, azok ketten, mint azelőtt, és szemükben fátyol függ, és ti, ti szegények, ti nem álltok és nem virágoztok, nem vagytok jelen, és a július nem július. A fecsegők! Most is van egymásnak mondanivalójuk, amikor a nyelv sután a fogaknak ütközik, és az ajak nem kerekül! Hát jó, hagyj beszélni őket?

„Messziről jöttél, idejöttél...”

„Jöttem. Jöttem, mint te.”

„Tudom.”

„Tudod. Tudod és látod: a Föld ráncot vetett itt fenn, ráncot vetett egyszer, kétszer és háromszor, és megnyílt középen, és ott középen víz csillog, zölden, és a zöld fehér, és a fehér még fentebbről jön, jön a gleccserektől, mondhatnánk, de nem szabad mondanunk, ez az a nyelv, amely itt érvényes, a zöld és benne a fehér, egy nyelv, nem neked és nem nekem – mert, kérdelek én, kinek teremtődött a Föld, nem neked, mondom, és nem nekem –, ez egy olyan nyelv, nos hát, amelyben nincsen én és nincsen te, csakis ő, érted, semmi más, csakis ő.”

„Értem, értem. Hiszen messziről jöttem, úgy jöttem, ahogy te.”

„Tudom.”

„Tudod, és azt akarod kérdezni tőlem: És mégis jöttél, jöttél, mégis eljöttél ide – miért és mi végre?”

„Miért és mi végre... Talán mert beszélnem kellett, magamhoz vagy hozzád, beszélnem kellett szájjal és nyelvvel, és nem csupán bottal. Mert kihez beszél ő, az én, akit ez nem illetett, én az emlékezetemmel, én a feledékenységgemmel, én, én, én...”

„Mondja, mondja... Hallod, mondja... És Hallod, bizonyára, Hallod, nem mond semmit, nem válaszol, hiszen Hallod, ő az a gleccserekkel, az, aki ráncot vetett háromszor, és nem az embereknek... A zöld és fehér ott, a turbánliliommal, a ligetszépével... De én, unokafivérem, én, aki itt állok, itt ezen az úton, ahová nem tartozom, ma, most, amikor a Nap lenyugodott, ő és a fénye, én itt az árnyékkal, a sajátommal én, akit ez nem illetett, én az emlékezetemmel, én a feledékenységgemmel, én, én, én...”

„Mondja, mondja... Hallod, mondja... És Hallod, bizonyára, Hallod, nem mond semmit, nem válaszol, hiszen Hallod, ő az a gleccserekkel, az, aki ráncot vetett háromszor, és nem az embereknek... A zöld és fehér ott, a turbánliliommal, a li-

getszépével... De én, unokafivérem, én, aki itt állok, itt ezen az úton, ahová nem tartozom, ma, most, amikor a Nap lenyugodott, ő és a fénye, én itt az árnyékkal, a sajátommal és egy idegenével, én – én, aki azt mondhatom neked: – A kövön feküdtem akkoriban, tudod, a kőlapokon; és mellettem ott feküdtek ők, a többiek, akik mások voltak és ugyanolyanok, az unokafivéreim; és csak feküdtek ott és aludtak, aludtak és nem aludtak, és álmodtak és nem álmodtak, és nem szerettek engem, és én sem szerettem őket, mert egy voltam közülük, és ki akar Egyet szeretni, és ők sokan voltak, még többen, mint ahányan ott körülöttem feküdtek, és ki akar mindenkit szeretni tudni, és nem hallgatom el előtted, nem szerettem őket, őket, akik nem tudnak szeretni, szerettem a gyertyát, amely ott égett balra a sarokban, szerettem, mert leégett, de nem azért, mert ő maga égett le, hisz az az ő gyertyája volt, a gyertya, melyet anyáink apja gyújtott meg, mert azon az estén kezdődött az a nap, az a bizonyos, az a nap, amely a hetedik volt, a hetedik, amire az elsőnek kellett következnie, a hetedik, és nem az utolsó, de nem magát a gyertyát szerettem, unokafivérem, nem őt, hanem a csonkig égését, és tudod, azóta semmit sem szerettem semmit; vagy talán azt, ami ott leégett, mint az a bizonyos gyertya azon a napon, a hetediken, és nem az utolsón; nem az utolsón, nem, hiszen itt vagyok,

itt, ezen az úton, amiről azt mondják, hogy szép, hiszen itt vagyok, a turbánliliomnál és a ligetszépénél, és száz lépésre innen, arra túl, ahova eljuthatok, ahol a vörösfenyő eléri a cirbolyafenyőt, látom, látom és mégsem látom, és a botom most némán hallgat, és a kő, azt mondod, tud beszélni, szememben ott függ a fátyol, lebeg, ott függnek a fátylak, lebegnek, ekkor egy kicsit félrehajtottad az egyiket, s mögötte egy másikat találtál, és a csillag – most a hegy fölött áll –, ha most beakarna menni, menyegzőt kellene tartania, és hamarosan nem ő lenne már az többé, hanem félig fátyol, félig csillag, és tudom, tudom, unokafivérem, tudom, találkoztam veled, itt, és beszélünk, sokat, és a ráncok ott, tudod, nem az emberek kedvéért vannak és nem nekünk, akik mentünk és találkoztunk egymással itt a csillag alatt, mi, a zsidók, akik itt jöttünk, akár Lenz, a hegyen át, te, Grosz és én, Klein, te, a fecsegő és én, a fecsegő, mi, kezünkben bottal, mi, a nevünkkel, a kimondhatatlannal, mi az árnyékunkkal, a sajátunkkal és valaki máséval, te itt és én itt – én itt, én; aki ezt nem mondhatom el neked, és nem is mondtam el; én a bal oldali turbánliliommal, én a ligetszépével, én a leéeggel, a gyertyával, én a nappal, én a napokkal, én itt és én ott, én, akit talán kísér – most! – a nemszerettek szeretete, én itt az úton magamhoz, fenn a hegyen.”

FÜRJES GABRIELLA FORDÍTÁSA

A MACINTOSH A JELEN!

– Tibor bácsi, félve mondom, de a Múlt és Jövő előállítását computerizálni kellene.

– Van egy gép, amelyik már tudja a klasszikus nyomdák minőségét: a Macintosh. A te korodban nehéz az újabb átállítás, de ez a jövő.

– Nem...

– De Tibor bácsi...

– Jegyezd meg, fiam: A MACINTOSH A JELEN!

A Múlt és Jövő héber szedése az év elejétől Macintosh (מַקִּינְטוֹשׁ) géppel készült, a mostani pedig a szedéstől a tördelésig, a képátviteltől a levilágításig a Macintosht dicséri.

baum.
A COMPUTER & GRAPHICS a kispénzű szerzőtől a folyóiratokig, lapkaszernekig közvetíti a klasszikus érték és a modern világ elvárásait. Tanácsadás, rendszerbeállítás, üzembehelyezés, eladás:

baum.
COMPUTER & GRAPHICS

H-1122 Budapest, Székács utca 24.
Tel.: (36-1) 202-6339, Fax: (36-1) 115-3204